

Resumé

Undersøgelse af medicinrester afleveret af borgere på apoteker i Danmark

Undersøgelsens formål

I maj og juni 2022 gennemførte Alliancen Stop Medicinspild sammen med forskningsfarmaceut Trine Graabæk Hansen, forskningsenheden på Sygehusapotek Fyn, Odense Universitetshospital, en analyse af medicinrester afleveret på danske apoteker. Analysen blev færdiggjort i februar 2023. Formålet var at blive klogere på indhold, karakter og omfang af de medicinrester, som borgerne afleverer på apotekerne.

39 apoteker deltog i undersøgelsen, og der blev indsamlet tilsammen 4.384 medicinrester i løbet af en uge. Det svarer i gennemsnit til 112 medicinrester per uge per apotek, dog meget varierende mængder. En femtedel af medicinen var i uåbnede pakninger og over halvdelen havde ikke overskredet holdbarhedsdatoen på afleveringstidspunktet.

Forudsætter man, at der over et år bliver afleveret samme mængde og type medicinrester på alle apoteker i hele Danmark som i analyseperioden, svarer det til, at der årligt bliver afleveret godt tre millioner medicinrester og destrueret medicinrester for anslået 410 millioner kroner på landsplan. Herunder refereres de mest interessante fund af analysen, som kan findes i sin helhed her:

www.stopmedicinspild.nu

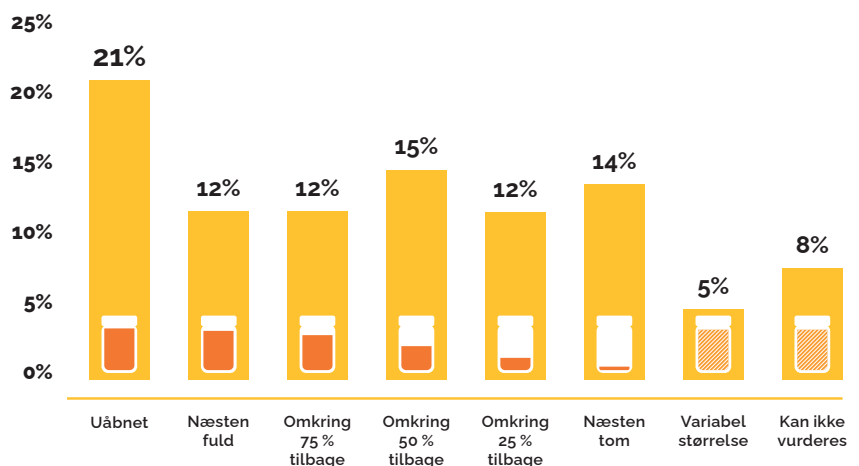
Mere end hver femte medicinrest uåbnet

Apotekerne indsamler medicinrester hele året, og apotekerne forholder sig normalt ikke til, hvad borgerne afleverer. I forbindelse med undersøgelsen blev de afleverede medicinrester undtagelsesvis undersøgt og registreret. Det blev registreret, hvilken type medicin der var tale om, hvad holdbarheden var, og hvor meget der cirka var tilbage i pakningen.

Undersøgelsen viste, at meget medicin afleveres i uåbnede pakninger eller i pakninger, hvor under halvdelen af medicinen er brugt.

Undersøgelsen viste konkret, at mere end hver femte (21 %) af medicinresterne var i uåbnede pakninger. I andre to femtedele (samlet 39 %) var halvdelen eller mere tilbage i pakken. I tre ud af fem pakninger (60 %) var der således halvdelen eller mere tilbage i pakningen.

Restindhold af afleverede medicinrester fra borgere på apoteker i Danmark 2022

Kilde: Undersøgelse af medicinrester afleveret af borgere på apoteker i Danmark, februar 2023

Hvad er medicinrester?

Medicinrester er medicin, der ikke længere anvendes. Det kan være, fordi det er blevet for gammelt, eller fordi behandlingen er blevet ændret eller afsluttet. Medicinrester er farligt affald, hvorfor det er afgørende, at det håndteres forsvarligt. Derfor skal medicinrester afleveres på apoteket eller på visse genbrugspladser. Her opbevares det sikkert, indtil det afhentes og destrueres på forsvarlig vis.

Mere end halvdelen ikke-udløbet

Undersøgelsen viste også, at over halvdelen (57 %) af medicinresterne ikke var udløbet. Af de afleverede pakninger var 14 % hverken åbne eller udløbet.

Det svarer til, at der på de deltagende apoteker på blot en uge blev afleveret over 600 pakninger, der var uåbnede og indenfor holdbarhedsdatoen.

Selvom disse medicinrester teoretisk set kunne bruges igen, er det ulovligt for apotekerne at udlevere medicinen til en anden bruger, fordi man ikke har dokumentation for, om medicinen har været opbevaret korrekt hos borgeren.

Størst mængde smertestillende medicin

Den mest almindelige type lægemiddel, der blev afleveret på apotekerne, er smertestillende medicin (9 %), mens antibiotika (6 %) og øjenmidler (6 %) ligger lige efter. Undersøgelsen viste desuden, at klart størstedelen (55 %) af den afleverede medicin er i tabletform, mens kapsler, cremer, inhalatorer og næsesprays udgjorde mellem 3 og 8 %.

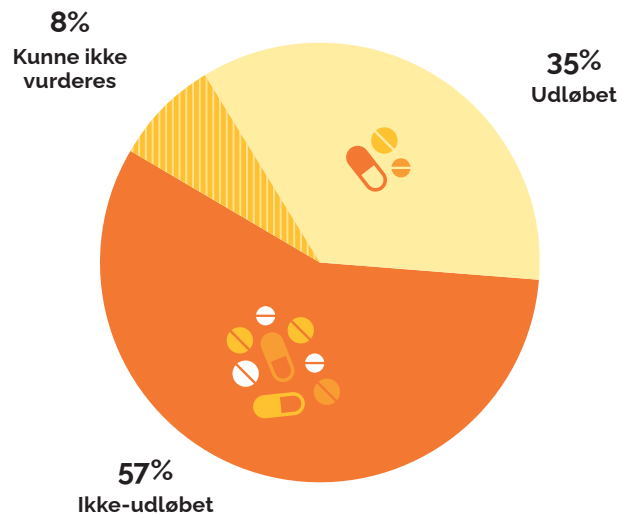
For 81 % af medicinresterne kunne det klarlægges, hvilken medicin der blev afleveret. De øvrige medicinrester var blandt andet medicin uden pakning, udenlandsk medicin og doseringsæsker.

Der var tale om godt 1.600 forskellige lægemidler, og for over halvdelen af disse blev der kun afleveret en enkelt pakke.

Værdien af afleverede medicinrester

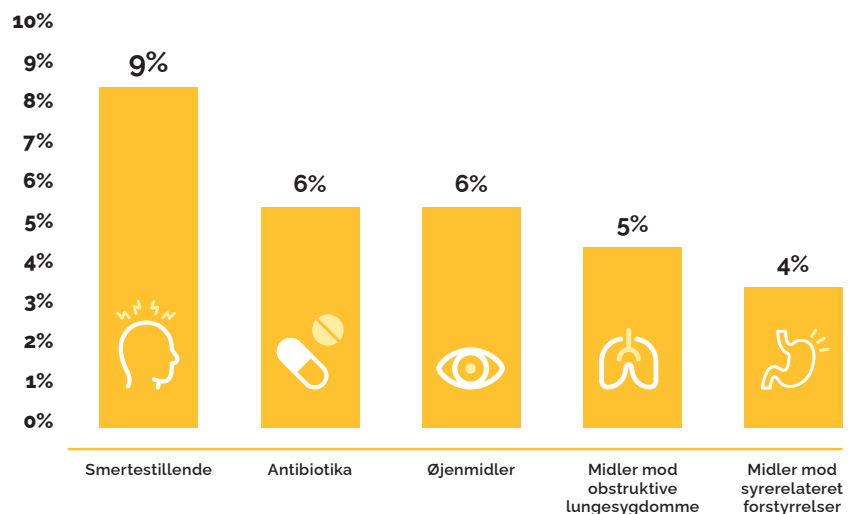
Det var muligt at finde udsalgspris for 81 % af de 4.384 afleverede medicinrester. Udsalgsprisen blev ganget med restindholdet, hvilket gav et samlet beløb på 586.000 kr. Det svarer til, at der bliver

Holdbarhed af afleverede medicinrester fra borgere på apoteker i Danmark 2022

Kilde: Undersøgelse af medicinrester afleveret af borgere på apoteker i Danmark, februar 2023

Typer af medicinrester afleveret af borgere på apoteker i Danmark 2022

Kilde: Undersøgelse af medicinrester afleveret af borgere på apoteker i Danmark, februar 2023

afleveret og destrueret medicinrester svarende til 410 millioner kroner om året på landsplan. Ud af dette beløb anslås, at knap 90 mio. kr. repræsenterer tilskudskroner, som går tabt.

Der har været lignende undersøgelser i Danmark fra henholdsvis 2001 og 2009. Disse undersøgelser viste også, at i der mange af de afleverede medicinpakninger stadig var mellem 75 og 100 % tilbage i pakken. Værdien af den indsamlede medicin på årsplan blev i de tidligere undersøgelser anslået til hhv. 115 mio. kr. i 2001 og 252 mio. kr. i 2009. (kilde: Sundhedsstyrelsen: Rapport om medicinspild i Danmark, maj 2009)

Det skal understreges, at der i alle undersøgelserne kun har været fokus på de medicinrester borgerne afleverer på apoteket. Medicin afleveret på genbrugsstationer eller bortskaffet på anden vis, herunder som erhvervsaffald, indgår ikke, men udgør forventeligt et langt større spild. Der er således et stort mørketal for den reelle værdi af medicinspild i Danmark.

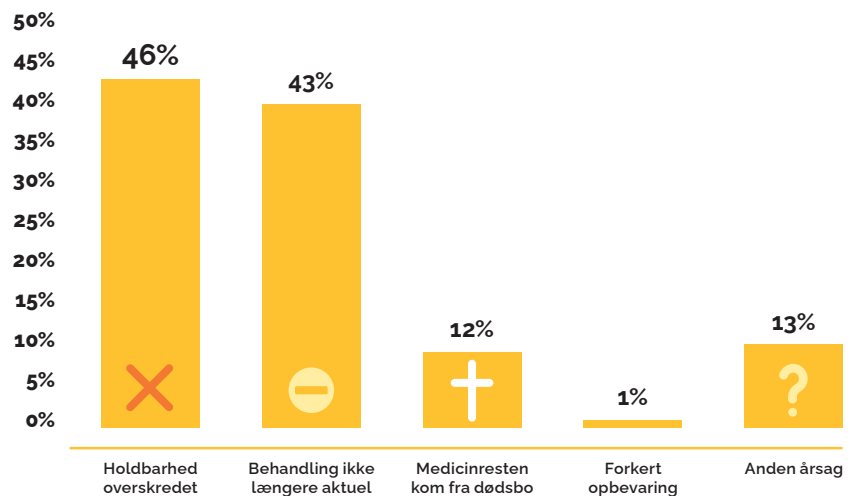
Medicinrester afleveres pga. overskredet holdbarhed eller uaktuel behandling

I indsamlingsperioden spurgte apoteks-personalet, hvem den afleverede medicin havde tilhørt og hvorfor medicinen blev afleveret. Mere end 90 % svarede, at medicinen tilhørte borgeren selv eller et familiemedlem.

Den primære grund borgerne angav til, hvorfor de afleverede medicinresterne (der var mulighed for at give flere svar)

var, at holdbarheden var overskredet (46 %), eller at behandlingen ikke længere var aktuel (43 %), fordi behandlingen blev ændret af lægen, eller fordi behandlingen var afsluttet, mens der stadig var medicin tilbage i pakken. Andre svarede, at symptomerne var væk, at medicinen ikke virkede, at der var bivirkninger, eller at behandlingen aldrig var blevet startet. Af de adspurgte svarede 12 %, at medicinen kom fra et dødsbo.

Borgernes angivne årsager til at medicinrester afleveres på danske apoteket 2022

Kilde: Undersøgelse af medicinrester afleveret af borgere på apoteker i Danmark, februar 2023

Om Alliancen Stop Medicinspild

Alliancen, som har bestået af Pharmadanmark, Danmarks Apotekerforening, Lægeforeningen, Gigtforeningen og Ældre Sagen, har i 2019-2023 forsøgt at sætte fokus på det oversete samfundsproblem, som medicinspild er, samt hvordan man bedst reducerer medicinspild til gavn for den enkelte, samfundet og miljøet. Alliancen har – støttet af Sygeforsikringen Danmark – gennemført en oplysningskampagne, der havde til formål at give danskerne viden om, at de skal aflevere medicinrester på apoteket samt gennemført den undersøgelse, som dette resumé refererer til.